Ius et Societas
ISSN 2587-3652 (print) | ISSN 2587-3660 (online) Vol. I(1) | 2026

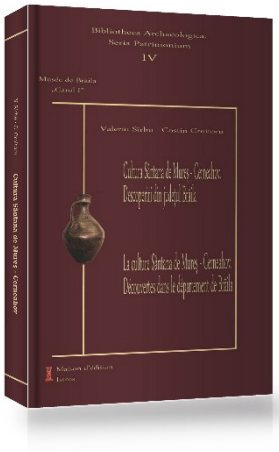
CZU: 904:902(498)(049.32)

OPEN ACCESS CC BY

CULTURA SÂNTANA DE MUREȘ-CERNEAHOV. DESCOPERIRI DIN JUDEȚUL BRĂILA / LA CULTURE SÂNTANA DE MUREȘ-CERNEAHOV. DÉCOUVERTES DANS LE DÉPARTMENT DE BRĂILA, EDITURA ISTROS, 2026.

(autori: Valeriu Sîrbu, Costin Croitoru)

Cristian SCHUSTER
Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” (România)

Muzeul Brăilei „Carol I” din România se remarcă prin deținerea unuia dintre cele mai consistente și diversificate fonduri arheologice la nivel național. Constituirea și dezvoltarea acestei colecții se datorează, pe de o parte, „vechilor fonduri”, reunite de-a lungul timpului prin intermediul unor colecții particulare și donații, iar pe de altă parte, în mod deosebit, activității sistematice de cercetare susținute de specialiștilor implicați în numeroasele situri arheologice din județ, prin intermediul cărora patrimoniul muzeal a sporit din an în an. Importanța colecției nu rezidă doar în numărul impresionant al artefactelor ce au contribuit constant la îmbogățirea progresivă a patrimoniului instituției, ci și în valoarea lor istorică și calitatea lor artistică, unele din ele înscriindu-se în categoria pieselor de referință și putând fi comparate cu cele mai reprezentative obiecte descoperite în spațiul central și sud-est european.

Ideea unei prezentări de ansamblu a acestui patrimoniu i-a aparținut arheologului Nicolae Harțuche [n.], fiind reluată abia recent, prin

inaugurarea colecției Bibliotheca Archaeologica Istros, seria Patrimonium. Volumul de față este al patrulea al seriei, după cele dedicate lămpilor antice [n.], ceramicii grecești [n.] și uneltelor preistorice din piatră, corn și os [n.]. Noua colecție se distinge printr-un nivel științific superior de valorificare a diferitelor categorii de artefacte, inclusiv prin recursul la studii interdisciplinare, printr-o ilustrație de o calitate remarcabilă, ce îmbină fotografia color cu desenul tehnic, precum și prin caracterul bilingv al volumelor, traduse integral într-una dintre limbile de circulație internațională, franceza sau engleza.

Proiectul de valorificare sistematică a patrimoniului arheologic al muzeului brăilean ajunge, astfel, la volumul IV, consacrat unui fenomen cultural de excepție: cultura Sântana de Mureș-Cerneahov (în continuare SMC). Din punct de vedere structural, lucrarea cuprinde o *Introducere* (pp. 9-14) și *Considerații finale* (pp. 97-108), între care se află partea cea mai consistentă, *Catalogul descoperirilor* (pp. 15-96). Volumul este completat de *Abrevieri bibliografice* (pp. 109-110), *Abrevieri catalog* (pp. 111-114), *Lista localităților cu descoperiri* asociate fenomenului SMC (pp. 115-122) și de secțiunea de *Ilustrație* (pp. 123-150).

Lucrarea este concepută ca un repertoriu arheologic. Localitățile de pe teritoriul municipiului și al județului Brăila, în care au fost identificate descoperiri atribuite culturii SMC, sunt ordonate alfabetic, urmate de enumerarea punctelor și siturilor arheologice aferente. Pentru fiecare sit sunt descrise complexele și materialele arheologice identificate, fiecărui artefact fiindu-i consacrată o fișă de obiect, însoțită de ilustrația corespunzătoare, de regulă, în binomul fotografie-desen. În cazul cercetărilor mai vechi, autorii indică bibliografia de referință, inclusiv preluările ulterioare din istoriografie. Volumul se remarcă, în mod deosebit, printr-un important corpus de informații inedite, iar introducerea în circuitul științific a unor descoperiri până acum necunoscute constituie unul dintre aporturile sale incontestabile.

Deși pe teritoriul județului Brăila nu au fost întreprinse săpături arheologice sistematice pentru orizontul cronologic SMC, nivelul actual al cunoașterii se datorează în bună măsură cercetărilor de teren desfășurate în ultimii ani de colectivul de arheologi al Muzeului Brăilei „Carol I". Acestea s-au realizat cu precădere în cadrul a două granturi de cercetare exploratorie, la care au participat și autorii volumului: Perioade-cheie ale istoriei vechi pe valea Buzăului (2009-2010) și Peisaje

ascunse: explorarea prin teledetecție și LiDAR a drumurilor, granițelor și câmpurilor de luptă din Carpații de sud-est (HiLands) (2018-2022). Ca urmare, sunt cunoscute în prezent 50 de descoperiri, în mare parte fortuite, repartizate pe teritoriul a 28 de unități administrative. Se cuvine subliniat că, alături de descoperirile atribuite culturii Dridu, acesta este intervalul cronologic cel mai bine reprezentat în zonă.

Chiar dacă materialul prezentat nu include complexe care să permită rafinări cronologice, față de care majoritatea arheologilor manifestă o apetență firească, autorii integrează descoperirile în cronologia generală a culturii SMC. Ei optează pentru o datare „clasică" pe parcursul secolului al IV-lea p. Chr., delimitată de două evenimente esențiale petrecute la Dunărea de Jos: „retragerea administrației romane și invazia hunică" (p. 99).

Importanța cercetării realizate este cu atât mai mare cu cât Câmpia Brăilei a avut, în Antichitatea clasică și târzie, un statut aparte, determinat de prezența romană. Studierea fenomenului cultural SMC la periferia sud-vestică a vastului său areal, într-un spațiu aflat sub controlul administrației imperiale, deschide, prin urmare, perspective de cercetare deosebit de interesante.

Prin ansamblul calităților științifice și editoriale sus-menționate, volumul semnat de Valeriu Sîrbu și Costin Croitoru reprezintă, sub aspectul conținutului științific și înalta calitate grafică, o publicație de referință a Editurii Istros a Muzeului Brăilei „Carol I". Lucrarea se va impune, fără îndoială, ca un model de valorificare a patrimoniului arheologic, iar prin numărul mare de artefacte publicate va funcționa ca o veritabilă bază de date pentru analogii în cercetările viitoare.